

Hebrew A: literature – Standard level – Paper 1
Hébreu A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Hebreo A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

כיתבו ניתוח מודרך של אחד מן הטקסטים הבאים. בתשובתכם עליכם להתייחס לשתי השאלות המוצגות:

1.

פרק ראשון

סרטוגה ספרינגס, ניו יורק, 1968

א

- 5 תראו את אלה שבאו ללכת אחרי מרדכי שוסטר כשנשאו אותו אל הקבר. היו שם ככה: באה האחות הסיעודית שטיפלה בו בימיו האחרונים, באה השכנה החטטנית שבולשת אחריו כבר עשרים שנה ושנה, אחרי השכן היהודי שלה, ובאו גם הגנן, הדוור והחלבן. בנו של המנוח, ארווין (אהרון), הוא יושב בלוס אנג'לס, ולא יכול היה להגיע בזמן ללוויה. קשה להגיע בהתראה קצרה מלוס אנג'לס לסרטוגה ספרינגס, שבקצה השני של אמריקה, העיירה, שבה בחר מרדכי שוסטר לחיות בערוב ימיו, ומה לעשות, גם למות, בסופו של דבר. למות, כמו שכולם מתיים.
- כשהתקשרו וסיפרו לארווין (אהרון) על כך שאביו מת, עמדה שתיקה מצידו השני של הקו. כשהודיעו לו על הלוויה, כיחכח בגרונו, לרגע שב ושתק ולבסוף אמר, "נו". ועוד אמר, "כל החיים כמעט הוא הסתדר בלעדי, יסתדר גם עכשיו". ככה אמר ארווין (אהרון), בנו של מרדכי שוסטר.
- 10 "אל תדאג", אמר הדוור לחלבן, "אל תדאג, הוא יגיע לכאן. תאמין לי, הוא יגיע. הוא יגיע בזמן כדי למכור את הבית," והתייחס כאן אל הבן, אל ארווין. החלבן ענה משהו בקשר למחירי הדירות שהאמירו, ועל כך שבנו של המנוח, שהיה מוטל לפנייהם, יכול להרוויח כאן, לפיכך, סכום נאה.
- 15 "נאה," התערב הגנן. "כף רגלו לא דרכה כאן אפילו פעם אחת, אבל סכום נאה, את זה הוא ירוויח." לעצמו ודאי אמר הגנן, הוא שכף רגלו לא דרכה על מפתן דלתו של מר שוסטר, הוא, סכום יפה הוא ירוויח. ואני, מה אני ארוויח. אני, שבאתי עד לבית הקברות, אני שהייתי גוזם את הדשא ואת השיחים. אני מה... אבל הוא לא אמר את הדברים האלה. לא אומרים דברים כאלה לנוכח המת.
- 20 והאחות הסיעודית אמרה לשכנה החטטנית, "הוא היה כל כך נחמד, אדם כל כך עדין. אציל נפש." והשכנה החטטנית רק משכה בכתפיה. בינה לבין עצמה ודאי חשבה, הוא היה עדין נפש כמו אתל רוזנברג ובעלה. את המרגלים היהודים היא עוד זוכרת. איך אפשר לשכוח. אבל היא לא אמרה את הדברים האלה. לא אומרים דברים כאלה. לא כשהמת מוטל לפניך. האחות הסיעודית שבה ואמרה, "אדם עדין כל כך ואציל נפש." השכנה רק שבה ומשכה בכתפיה.
- 25 מרדכי, בסרטוגה ספרינגס קראו לו כולם "מיסטר מרדכי". מרדכי. אף אחד לא יכול היה לבטא שם כזה, מרדכי. העיצורים והשוואים, כל אלה היו למעלה מכוחם של הגויים בסרטוגה ספרינגס, ככה לחרוך את החד. אבל עד לפני עשרים שנה עוד קראו לו כולם בשם שנתנו לו אביו ואימו. כאמור, אז לא התגורר בסרטוגה ספרינגס. היו שואלים אותו אז, הוא אפילו לא ידע איפה זה סרטוגה ספרינגס. לפני עשרים שנה, אז התגורר ביונקרס, מצפון למנהטן. ולפני כן הוא גר בהארלם. ולפני כן, לפני כן הוא גר בלואר איסט סייד. אח-אח-אח. האיסט סייד.

30 אבל ב-1948, באביב, קץ מרדכי שוסטר בקריה, והוא התחיל לנדוד צפונה. תחילה השתכן בפואוקיפסי. הוא שכר בית על גדת הנהר ובילה שעות ארוכות בכיסא נוח, כשרגליו טובלות במים, במי נהר ההאדסון. כעבור חמישה חודשים, בעיירה הארוכה ההיא, שבע מרדכי שוסטר מהנהר ובע משכשוך הרגליים במים, ומכיוון שנשבע שלעיר לא יחזור עוד לעולם, המשיך ונסע צפונה. הוא עצר באולבני, שם החליף רכבת, ומשם עוד נסיעה קצרה, והנה הוא בסרטוגה ספרינגס. מכיוון שמחירי הנכסי-דלא-ניידי היו אז בשפל, יכול היה מרדכי שוסטר לרכוש לעצמו שם בית קטן בלי בעיה.

35 אל תראו אותו ככה, כמו שהיו שנים קשות, היו גם שנים טובות, וכמה פרוטות עוד היו אצלו בארנק. כמה פרוטות בארנק וכמה דולרים בחשבון הבנק. בית קטן בסרטוגה ספרינגס יכול היה לקנות לעצמו בלי שום בעיה. וככה הוא גם עשה. אחרי הכול, בבנק... עוד נשאר משהו בבנק.

40 כעת נותר אפוא הבית, שעשרים שנה לאחר שרכש אותו, המחיר שלו האמיר וטיפס ונסק, ונותר גם הבן שיגיע בקרוב מלוס אנג'לס, ונותר מרדכי, או לשם הדיוק, נותרו עצמות צרורות בעור, שעד לאותו הבוקר, בשעה שבע ושלושים בערך, תלוי את מי שואלים, עוד חי ביניהן מרדכי שוסטר, שאז מצאה אותו האחות הסיעודית כשהוא מחרחר ונושם את נשימותיו האחרונות. נדמה היה לאחות הסיעודית שהיתה איזו מילה שדובבו שפתיו של הפצינט שלה, הנוטה למות, מילה שאת פירושה האחות לא ידעה, מה גם שלהגות את אותה המילה לא עלה בידה. אבל מה כבר יכול היה מרדכי שוסטר להגיד ברגעים כאלה... ככל הנראה אמר "שמע ישראל". מה כבר יכול יהודי להגיד כשהוא נושם את נשימותיו האחרונות, ואפילו הוא כופר כמו מרדכי.

מתן חרמוני, היברו פבלישינג קומפני (2011)

(א) איך הדמויות בקטע הנתון תורמות להבנתכם את הסיטואציה?

(ב) באילו טכניקות משתמש הסופר כדי ליצור תחושה של מיסתוריות בקטע?

מקום נפלא

- אני אוכל ונישן וגם כותב, אבל רק בשירים אני משורר.
 אני כפוף להחלטות ומשלם מסים, אבל רק בשירים אני משורר.
 אני ממהר והולך, ובדרך-דפלה לא חוזר.
 אבל רק בשירים אני משורר.
- 5 אם יקרעו מכנסי, אפגע. בודאי אפגע אם יקרע הבשר.
 אבל קריעת הנזר הזה אינה עושה לי דבר.
 אפטר לשבר פנים.
 אפטר לטחן.
 אפטר להדביק פנים מחדש.
- 10 אפטר לפרק. אפטר לחבר.
 כוכבים.
 אנשים.
 אור.
- 15 אבל אי אפטר לגעת בשיר.
 אתה רואה אותו פה.
 אתה קורא אותו פה.
 "תפסתי אותו" אתה אומר.
 לא ידידי, לא. הוא רק שם,
 באותו מקום נפלא שבו אני משורר.

אורציון ברטנא, "אחרי הגשם" – שירים חדשים ומבחר שירים, 1964–2014, (2014)

(א) דונו בנימה שבשיר, ומהי תרומתה למשמעות השיר.

(ב) איך אמצעים שיריים כגון חזרה תורמים למשמעות השיר?